

Posudek bakalářské práce

Italský „parlamentní román“ přelomu 19. a 20. století,

kterou předložila Bc. Karolína Pekařová

FF UK, Ústav románských studií

Bc. Karolína Pekařová si vytkla za úkol představit „žánr“ parlamentního románu, který se v italské literatuře objevil koncem 19. století v návaznosti na sjednocení Itálie a založení parlamentu Italského království (1861).

Pro svou analýzu zvolila pět románových zástupců „žánru“ – *Le Vergini delle rocce* (česky Panny ze skal, 1910) Gabriela D'Annunzia (1863-1938), *I Viceré* (česky Místokrálové, 1974) a *L'Imperio* Federica De Roberta (1861-1927), *Daniele Cortis* Antonia Fogazzara (1842-1911) a *I Vecchi e i giovani* (česky Staří a mladí, 1958) Luigiho Pirandella (1867-1936).

Za účelem pochopení historických souvislostí seznamuje autorka čtenáře nejprve s dějinným vývojem Itálie v letech 1815-1915, poté v krátkosti shrnuje obsahy rozebíraných děl, aby se dále věnovala jejich rozborům z hlediska tematického a motivického. Na závěr definuje čtyři prvky, které podle ní „žánr“ parlamentního románu definují – protagonistu-politika, Řím jako hlavní město a sídlo parlamentu, církev a její postavení ve sjednocené Itálii a úpadek feudalismu.

K práci samotné mám několik formálních připomínek.

- Značná část textu se vyznačuje podivnou syntaxí, která místy až znemožňuje porozumění („*Plány mu krátkodobě naruší nové poznatky o jeho matce, jež odešla od rodiny po odhalení milostné aféry, kterou považoval za mrtvou dlouhá léta*“ . Str. 23
„*Místním mužem číslo jedna je ovšem po volbách Ignazio Capolino, muž „nasazený“ do politiky Flaminem Salvem, majitelem sirných dolů a velkoobchodníkem, jehož žena Nicoletta je nejprve Salvova milenka a poté má tajný vztah s mladým inženýrem Aureliem Costou, pracujícím v sirných dolech, který vede k souboji mezi oběma soky v lásce*“ . Str. 25
„*Nejprve se sblíží s Massimilií, ale si dívka nakonec opravdu zvolí vstup do kláštera*“ . Str.27)
- Objevují se chyby v gramatice i interpunkci.
(„*Druhá část práce, částečně biografická, se věnuje životům vybraných autorů a jejich literární cestě a životním událostem, jež je inspirovali*“ . Str.8
„*V postavách se odrážejí Pirandellovi rodinní příslušníci a zároveň představitelé vrcholné politiky*“ . Str.33)
„*Ne excellence!*“ popřel to ihned Auriti, zdrcen hrůzou“ . Str.39
- Vyskytují se dvojité mezery mezi jednotlivými slovy a překlepy.
(„*Příkladem tojo je i italský parlamentní román, jehož díla nejsou primárně psaná ve stylu tohoto „podžánru“, nýbrž byla tato skupina děl s odstupem času označena za **parlamentí** román na základě společné tematiky*“ . Str.7
Město Messina se píše s dvěma s. Str.21
„*V této době se vedle savojského vedení začal tvořit nový proud odporu proti Habsburkům, a to pod vedením **Giuseppe** Mazziniho*“ . Str.11)

- Jména italských měst je lepší uvádět v nominativu jmenovacím.
(„Záchvěvy odporu proti místním vládám byly patrné již z počátku dvacátých let 19. století, konkrétněji v roce 1820, kdy ve městě **Nole**...“ . Str.9
„Ti naopak přešli do protiofenzívy a v druhé polovině roku 1902 došlo k násilnému potlačení několika stávek, například narušení výroby v **Coma**“ . Jde o město Como, tedy když už, tak v Comu. Str.20)
- Přídavná jména jako napoleonské války, piemontský Turín či švýcarské Lugano píšeme s malým počátečním písmenem.
- Je poněkud nepřehledné, když autorka pracuje pouze s italskými názvy děl, třebaže některá byla přeložená do češtiny a odkazy na ně se objevují v poznámkách pod čarou.

Mezi formální nedostatky řadím i zavádějící překlady, pořízené diplomantkou.

„*risoluto a stare dalla parte non dei vinti ma dei vincitori*“ nelze přeložit jako „*byl rozhodnut stát na straně vítězné, nikoliv vítězí*.“ (Byl rozhodnut stát na straně vítězů, nikoli poražených) Str.30

„*Si alzò risolutamente e discese, pensando a Roma, al suo giornale, al febbrile lavoro di cui sentiva bisogno*“ neodpovídá „*Vstal a odchází rozhodným krokem, myslel na Řím, na své noviny a na horečnou práci, již se cítil povinen vykonat.*“ Horečnaté práce měl zapotřebí. Str.34

„*Mentre, tra la classe borghese, gli antichi moderati*“ není „*Zatímco buržoové, staří konzervativci*“ . Jde o měšťany a staré umírněnce. Str.37

„*Mi scriverai tutto,*“ disse Elena „*delle tue battaglie, delle tue vittorie.*“ Cortis rispose che non ci potevano ancora essere vittorie, per le sue idee. Neanche vere battaglie. Non c'era che da cominciare l'insurrezione con della gente deliberata di farsi schiacciare“ neodpovídá „*Vše mi piš,*“ řekla Elena „*o tvých bitvách a vítězstvích.*“ **Cortis odpověděl, že jeho ideály zatím nemají žádné vítězné konci, ani nevedou se nevedou žádné bitvy.** Jedinou věc, kterou mohli dělat, bylo přitvrzovat v odboji proti lidem, kteří byli rozhodnutí nechat se zničit.“ Cortis odpověděl, že zatím pro jeho myšlenky nemůže být vítězství. Ani skutečné bitvy. Str. 43

„*O ch'era matta?*“ není „*Nebo se zbláznila?*“ Je snad blázen? Str. 43

Co se týče obsahové stránky:

1. V práci se objevují poněkud problematická spojení, která by bylo zapotřebí vysvětlit/přepsat

„*Autoři moderní literatury často nezůstávají jen u jednoho literárního druhu ani žánru*“ . Str.7

To není výsada moderních autorů. Shakespeare?

„*K dalším samovolným protestním akcím docházelo i nadále během čtyřicátých let 19. století, což byl také případ nečekaného útoku bratří Bandierových v Kalábrii roku 1844, který vedl ke smrti všech zúčastněných*“ . Str. 9

Kdo jsou ti zúčastnění?

„Italské hospodářství nebylo připraveno na tak rychlý obrat a způsobovalo stagnaci“. Str.16

Hospodářství nezpůsobuje stagnaci.

„Ti, kteří zůstali, se často **klaněli** k jiným způsobům, jak si zajistit lepší životní podmínky“. Str.17

Klonili.

„V antihistorickém kritickém románu *I Vecchi e I Giovani*, vydaném knižně roku 1913 **jako symbolický vrchol jeho epické tvorby**, představuje čtenáři problémy své vlastní generace, kontrast jak mezi ostrovní společností a hlavním městem, a **jejich** vnímáním životní reality ...“ Str.24

...“bývalý Garibaldiho stoupenec Mauro Mortara, **neoblomný vlastenec**, poznamenaný životem vojáka“. Str.25

„Oproti **ostatním autorům mého výběru – Pirandellovi, De Robertovi i Fogazzarovi** – nemá hlavní postava (zároveň vypravěč příběhu) aktivní politickou kariéru...“ Str.26

„Originální název *Vergine delle rocce* patří obrazu, který je umístěn v pařížském Louvru. Leonardo Da Vinci ho namaloval v **osmdesátých letech 19. století**“. Str.26

„Od chvíle kdy znovu uviděl tři sestry a Montagnovy dcery – Anatolii, Violante a Massimiliu – přemýšlí, která z nich by byla **nejlepší možnou variantou stát se matkou jeho dětí a jeho ženou**“. Str.27

„Brzy se seznámil právě s **dvojcí veristů**, s nimiž ho nepojila jen literární tvorba, ale i blízké přátelství“. Str.28

S kým?

„To také souvisí s mírou subjektivity a **objektivitu** textu a tím, jak autoři reflektují realitu nové doby“. Str.31

„Vypravěč románu *I Viceré* se elegantně pohybuje mezi zdánlivě nicotnými problémy jednotlivců a **nenávratnými událostmi**, jež ovlivnily dějiny celého území Itálie“. Str.31

„Popis osob situací ztrácí na barvitosti a **pružnosti**“. Str.32

„Právě historičnost a biografičnost děl Pirandella vyzvedává fikci na **úroveň reality**“. Str.33

„**Z hlediska parlamentního románu** román zastupuje spíše **ideologickou rovinu**, díky které stojí ve zřetelné opozici proti Pirandellovi a De Robertovi, jejichž **naturalistické vyprávění** vyobrazuje post-*risorgimentální* dobu se všemi negativními aspekty“. Str.34

„Častou výsadou politických špiček je možnost stát nepokrytě ve střetu zájmů“. Str.39

„Daniele je představitelem již téměř **vyhynulé, až fantaskní** vrstvy mladých urozených katolíků, oponenta jak zkamenělého klerikalismu, tak zhýralého všeovládajícího liberalismu a nabízí variantu v podobě nové **strany, která by zajistila silnou monarchii** založenou na křesťanském morálním a duchovním přesvědčení“. Str.39

„Je ztělesněním těch **nejhorších možných vlastností a symbolickou tečkou za pádem katolické víry, podobně ironickým** jako smrt samotného mnicha – v posteli své milenky“. Str.49

„Skrze ústa Daniela přináší nový, ovšem **neplastický námět** na možný kompromis mezi vírou a politikou“. Str.50

„**Statičnost** okolí i **času** uzamyká místní obyvatelé do neviditelného vězení, kde je pomalu zabíjí“. Str.51

„Gabriele D'Annunzio s tváří dekadenta vnímá pád starého režimu, ovšem odmítá změny politického uspořádání a žádá, aby si mohla urozená vrstva zachovat svou tvář“. Str.52

Městská třída je měšťanská třída.

2. Považuji za poměrně nebezpečné opírat se v práci tohoto typu prioritně o Procacciho. Je zajisté smutnou skutečností, že v České republice jinou publikaci tohoto typu nemáme, jeho silně levicový výklad by měl být ovšem reflektován a mírněn. Nejsem si navíc jistá, zda dlouhé pasáže o dějinném vývoji skutečně přispívají k lepšímu pochopení fenoménu parlamentního románu. Autorčin výklad se bez historického pozadí v zásadě zcela obejde.
3. Skutečnost, že určíme typ vypravěče, nemůžeme podávat jako naratologický rozbor. V předkládané práci naratologický rozbor absentuje.
4. Autorka opakovaně zmiňuje termín „antihistorický román“. Bylo by na místě vysvětlit, oč jde.
5. Bylo by dobré vysvětlit prostupnost jevů jako parlamentní román, verismus či naturalismus.
6. D'Annunziův román se od zbytku výběru dost liší a neodpovídá úplně ani autorčíným kritériím (hrdina politik). Je nicméně naznačeno, že se naopak s ideou parlamentarismu rozchází. Lze román, odmítající politiku a demokratické instituce, řadit mezi „parlamentní romány“?
7. Několikrát je poukazováno na blízkost D'Annunziova nadčlověka s Fogazzarovým hrdinou. V čem spočívá?

Nyní se dostávám k naprosto nejzásadnější připomínce k celé práci – neplní vlastní zadání, což nejspíš souvisí s nepřesným autorčíným výkladem pojmu žánr.

Toto zjištění je poněkud překvapivé, protože autorka měla zjevně v ruce texty, kde je s problematičností konceptu „parlamentní román“ operováno (Madrignani, Spinazzola, Pernice). Kritici, o něž se opírá, upozorňují, že parlamentnímu románu chybí normativní román, který by žánr definoval, či rozeznatelné prvky, které by vedly čtenáře. Volí proto raději pojem „podžánr“, který jim umožňuje zabývat se romány, napsanými mezi rokem 1870 a počátkem 20. století, jež se nějakým způsobem dotýkají parlamentního světa či politického života, z hlediska jejich vývoje, charakteristik a topoi. V předkládané bakalářské práci bohužel nic z toho nenacházíme.

Prvky, jimiž autorka parlamentní román definuje (protagonista-politik, Řím jako hlavní město a sídlo parlamentu, církev a její postavení ve sjednocené Itálii a úpadek feudalismu), neobstojí ani pro její vlastní korpus. Přitom by zjevně stačilo poněkud od předmětu studia podstoupit a povšimnout si, že je zapotřebí předkládaný výkladový rámec přehodnotit.

Je to poněkud promarněná příležitost, protože otázka parlamentního románu skutečně stojí stranou všeobecného zájmu a bylo by tedy přínosné prozkoumat, jak k němu lze přistupovat.

Práci pokládám jen za částečně zdařilou, přesto ji doporučuji k obhajobě a hodnotím ji známkou chvalitebně.